

II ČIN

druga slika

Na stolu, koji je ranije služio za suđenja, leži nag Carev leš. Sto je postavljen za obed. Kad se scena osvetli, Arhitekta se pojavljuje, s velikom salvetom oko vrata. Što se rasplet više približava, Arhitekta poprma Carev glas, ton, crte i izraz. Kad se scena potpuno osvetli, Arhitektu zatičemo kako seče Carevu nogu uz pomoć noža i viljuške.

ARHITEKTA: Majku mu! Imao je mnogo tvrdog.

Prestruže stopalo napola da bi ga najzad odvojio, ali uzalud.

Obračajući se mrtvoj Carevoj glavi:

Ej! Care, šta si to nabio u nožne kosti kad ne mogu ni da ih prestružem?

Ulazi u kolibu i izlazi noseći primitivnu testeru.

Struže. Noga odoleva.

ARHITEKTA: Da ga ubijem... i pojedem... A ja, sasvim sam ovdje. Ko će me sad odvesti u Vavilon na slonovim leđima? Ko će mi milovati leđa dok se ne uspavam? Ko će me šibati kad me uhvati želja?

Kreće prema žbunju.

Krtice, hajde donesite mi sekiru, da vidimo da li ću najzad da odbijem tu prokletu nogu.

Pružaju ruku, ništa se ne događa.

Šta je bilo? Ne slušate me? Ja vam govorim, ja sam Arhitekta, ja nisam Car. Donesite mi sekiru.

Pružaju ruku. Čeka, zabrinut.

Posle dužeg čekanja, iz žbunja se pojavljuje sekira.

Trebalo je dosta vremena toj mangupariji. Zar me više ne slušaju? Videćemo. Nek grom i munja odmah ošinu.

Očekuje sa zebnjom.

Šta? Ni to? Sve se nekako osećam onako. Brine me. Okupao sam se pod česmom Mladosti, izveo sam sve vežbe, a opet niko me više ne sluša.

Munja i grom.

Ah! dobro! Bolje ikad nego nikad.

Sa sekirom u ruci kreće prema caru.

Zada mu strašan udarac po nozi i najzad uspe da je odvoji. Uzima je u ruke.

Osmatra je izbliza.

Prsti su tu. I žuljevi. Lepa noga, prilično velika, živio bog! Sigurno nije više golicav.

Golica mu stopalo.

Sam se smeje.

Da je pojedem tako, bez sosa... malo soli i — biće prava poslastica!

Soli nogu. Zagriže i sladi zalogaj.

Pazi, pa nije tako loše. Unapred se slađim.

Odjednom prestaje da jede, uplašen.

Nadam se da danas nije post. Je li danas petak? Čini mi se da nije. U stvari, koja ono vera zabranjuje da se meso jede petkom? Taj pokvarenjak Car (oh, pardon!) nije mi čak ni to rekao. U nekoj veri postoji to s tim petkom, a to je... krstaška. Eto ti, ništa se više ne sećam. U nekoj drugoj veri gde su haremi. Sve mi se pomešalo u glavi. Ako se dobro sećam, svaka vera zabranjuje masturbaciju... sem ako... gde su, bre, te proklete svete knjige? U stvari, koje sam ja vere? Dobro, bolje da to ostavim na stranu.

Odjednom vrlo zabrinut.

Poruka, gde je poruka?

Izlazi, ulazi u kolibu i vraća se s komadom papira u ruci.

Čita:

„Hoću da se obučeš kao moja majka da bi me pojeo. Naročito ne zaboravi da staviš veliki steznik sa kopčama.“ Eto, vidiš, hteo sam da zaboravim najvažnije.

Odlazi u kolibu i vraća se s velikim koferom na kome je krupnim slovima ispisano: „Odeća moje obožavane mame“.

Otvarajući kofer:

Kakav smrad? Majku mu! Ta dama je sigurno piškila u gaće. Zaudara još gore od Cara. I kad bi ga uhvatilo ono njegovo da se drži za ud, osećalo se na kilometar. Kakva mu je to manija: po ceo dan da ga prevrće po ruci, da ga vadi, da ga zagleda...

ARHITEKTA I ASIRSKI CAR

fernando arabal

„... Sanjam o nekom pozorištu u kome bi se humor i poezija, panika i ljubav slivali u jedno. Teatarski ritual bi se tada pretvorio u neko raznoličje, kao donkihотовske fantazme, Alisini snovi, prividenja Jozefa K... u neku vrstu humanoidnih snova koji bi posećivali noći neke IBM mašine... Teatar koji sada stvaramo nije ni moderan, ni avantgardan, ni nov, ni apsurdan, on samo teži da bude beskraino slobodan i bolji...“

ARABAL

Odjednom prsne u smeh.

A kad ga sakrije među noge, izgleda kao da ga nema! Kao pravi klinac!

Vadi steznik. Stavlja ga. Počinje da se zakopčava.

Šta će mu ovolike kopče? Samo trenutak. Zar ne govorim skoro kao Car? Šta je to sa mnom? I ja govorim sam sa sobom. Kao što je on rekao: sam sam, i to mi je prilika da se pokažem šekspirovski. Prokleti steznik! Da mi je znati ko ga je izmislio! Zašto mi je naredio da se prerušavam u odeću njegove majke? Dobro, bolje da se ne mešam u njegove stvari.

Da bi lakše vukao šnir, obavlja ga oko grane.

Cimne snažno.

Gušir se. Kako samo te žene dozvoljavaju da ih tako umotavaju!

Najzad je završio s vezivanjem steznika.

Umotava se u šal i stavlja na glavu šešir rokoko.

Kakva sam ja divna majka! Popea Sabina mi ne bi bila do kolena! Utroba mi je spremna da rodi samog Nerona...

Zabrinut:

Pa zar Car nije to isto govorio? Dole monarhija! Dosta mi je i tebe i tvoje majke. Sve što ću učiniti za tebe, to je da pojedem tvoj leš, obučen kao što ti je bila majka, a onda ću svojim čamcem otploviti ka drugim obalama. Čujem podvodni zvuk deset hiljada jerihonskih truba. Iz utrobe moje rođice se svetlost koja će me odvesti do zemlje u kojoj ću živeti u punom blagostanju, gde će deca trčati uz kraljicu od Sabe i starci držati žene sa milozovnim rukama.

Površno je obučen kao majka.

Seda za sto i ceremonijalno pojede još komad Careve noge.

Prestaje da žvače i kroz plač se obraća Carevoj glavi.

Znaš da mi je mnogo žao... Bez tebe se osećam veoma usamljen. Lepo si mi pravio društvo. Obećaj mi da ćeš vaskrsnuti... Nećeš da govoriš sa mnom? Reci mi, bar, da li osećaš neko prijateljstvo prema meni.

Sačeka malo.

Reci mi nešto, molim te. Učini neko čudo. Sveci govore posle njihove smrti, to si mi i sam pričao. Učini neko čudo za mene. Bilo šta... da osetim tvoje prisustvo, to je sve što želim. Pogledaj ovu čašu vode, pretvori je u viski.

Podiže čašu.

Hajde, pomuči se malo. Obična, nikakva čašica. Da sam ti tražio da pretopiš neko zvono i da od neplodne žene načiniš plodnu, onda bi mogao da se žališ, ali samo viski... Pomuči se malo... Evo nešto još lakše: pretvori vodu u belo vino.

Čeka, ali se ništa ne događa.

U belo vino. To i deca znaju... U špricer.

Ljutito:

Dobro, više s tobom ne govorim... više te ne gledam. Dokrajči se sam.

Besno zagriže u Carevu nogu.

Podiže čašu s vodom i prinosi je ustima da pije. Besno je odbaci daleko od sebe.

Đubre, pokvarenjaku. Pretvorio si je u sodu. Ti si obična poleguša i punjeni svetac. Ako ti je to čudo, onda sam ja Sara Bernar.

Proždire veliko parče noge.

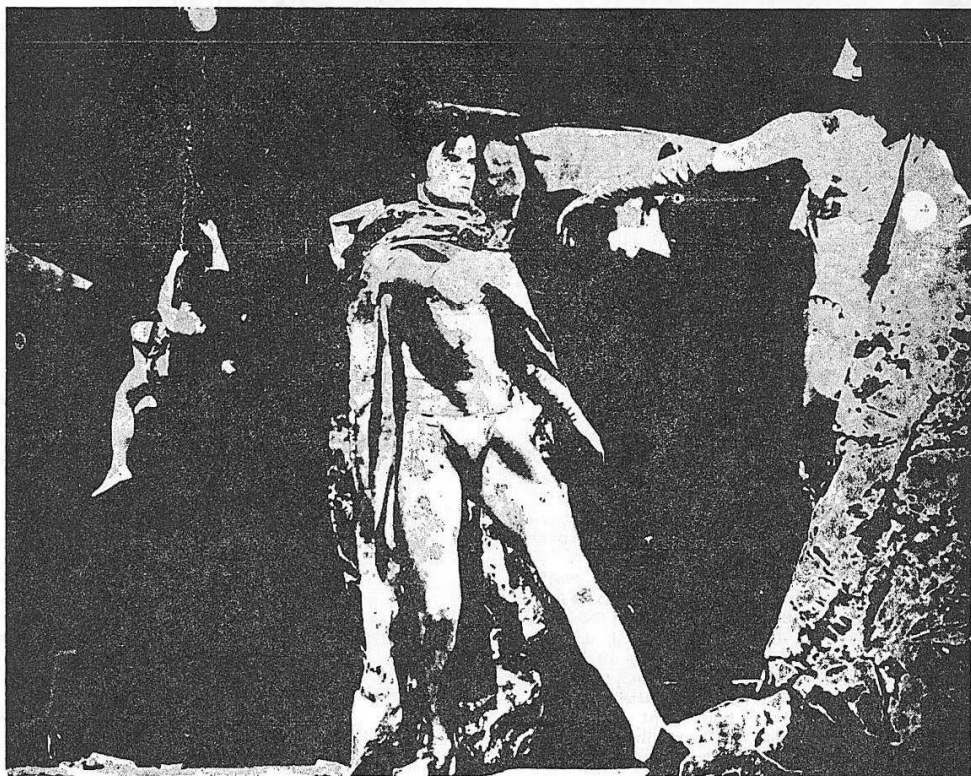
Šta je hteo time? Soda! Znači, postoji i neki drugi život... na onom svetu. Kad bih imao neki sto sa tri noge, uhvatio bih vezu s njim. Neka, ostalo mi je još jedno lepo parče. Čim pojedem mozak sa svom nukleinskom kiselinom koju sadrži, videćemo šta ćemo videti. S tom njegovom kiselinom u ovoj mojoj mešini, biću kadar za sve.

Odlazi u kolibu i vraća se noseći vajarско dleto i slamku kojom se piju voćni sokovi.

Dozvoljavaš? Najpre ću ti posisati nukleinsku kiselinu iz mozga. Zahvaljujući njoj... A, sad mi je jasno... soda je bila za njegovu majku... Za majku...

Smeje se.

Zahvaljujući tvojoj nukleinskoj kiselini, biću gospodar tvog pamćenja, tvojih snova... tvojih misli, znači.

Udara po dletu koje je postavio iza Carevog uha. Načini rupe. Zavlači slamku. Sisa mozak, dok se gusta tečnost, slična jogurtu, sliva niz njegove obraze. On je liže.

Ouf!

Završio je da sisa mozak.

Osećam se kao drugi čovek. Dobro, zaslužio sam da malo odremam. Šumske gorile, hajde donesite mi mrežu za odmaranje.

Očekuje s ubeđenjem.

Pa šta je to? Hoćete li da mi odbijete poslušnost?

Kreće prema žbunju.

Ej, Gorilo, ti, da! Hajde, smesta mi donesi mrežu za odmaranje.

Čeka neko vreme.

Ne samo da me nisi poslušao, nego još i bežiš. E, to je preko svake mere!

Seda, stenjući tužno.

Sav autoritet sam izgubio.

Svetlo se gasi.

Treća slika

Na stolu su od Cara ostale samo kosti.

Arhitekta sada ima istu glasovnu intonaciju kao Car, iste manire.

Kad se scena osvetli, Arhitekta sisa poslednju kost.

ARHITEKTA: Sad, pošto više ne mogu da komandujem životinjama, dresiraću kozu. Kad joj naredim da stavi svoj potpis papkom, parafiraće nekom žvrljotinom, kad joj kažem da imitira Ajnštajna, isplaziće jezik, kad joj kažem da igra biskupa, kleknuće. Care, gde si? Kako sam te tako lako pojeo? Od zemlje si postao i u zemlju ćeš se vratiti... A sunce? Da li me Sunce još sluša? Proverićemo: neka padne noć!

Ništa se ne događa.

Sisajući ponovo poslednju kost, ostavlja je na sto.

Sad mogu slobodno da kažem da sam završio.

Kosti ostaju na stolu na kome obrazuju neku vrstu rasutog skeleta.

Govorim sâm, kao da je on tu. Moraću da pazim na to.

Dokači sto rukom i jedna kost padne na zemlju.

Sagne se pod sto da bi je podigao.

Potpuno nestaje gledaocima iz vida.

GLAS ARHITEKTE: Pa gde je ta prokleta kost?

Kad se ponovo pojavi, onda se to pojavljuje Car, obučen kao Arhitekta.

CAR—ARHITEKTA: Ah! Evo je. Evo proklete kosti. Moram dobro da pazim. Sve ovako sneruke obaram na zemlju. Kozu, tako je, učenu kozu koja će postati princeza od Kaldeje, ili Imperatorica, ili pohotna kaluderica.

Gura sto na kome leže kosti i sto nestaje prema bašti.

Neka nestanu svi ostaci carskog obeda! Najzad sâm! Ovog puta, sad je sigurno, biću srećan. Novi život počinje za mene. Zaboravljam svu prošlost. Još bolje: zaboravljam svu prošlost da bi bila što prisutnija u meni, da ne bih ponovo upao u neku od starih grešaka. Nikakve osećajnosti. Ni suze za drugog.

Plače.

Pribere se.

Rekao sam nijedne suze za drugog. Ozbiljan. Smiren. Srećan. Bez komplikacija. Bez zavisnosti. Učicu i uspeću da sâm otkrijem perpetum mobile.

Ispruži jednu nogu i gleda u suprotnom pravcu.

Počest mi nogu, golicać me.

Polako, lica okrenuta na suprotnu stranu, spusti ruku prema ispruženoj nozi.

U trenutku kad rukom dotakne koleno, kaže s nasladom:

Tako, lepo počest, polako, malo niže, noktima. Jače. Noktima, kažem ti. Jače! Češi jače! Još jače! Niže! Jače! Jače!!!

Odjednom pomahnita.

Svojom drugom rukom zgrabi onu

koja češe, kao da je ona beživotna, i iznenađeno je posmatra.

CAR: Kakve orgije pripremam. Samo ja, biću prvi, jedini. Najbolji. Moram dobro da pazim da me niko ne vidi. Skriven i danju i noću. Vatru nikako. Cigarete nikako. Zar cigarete vidi se na radarskom ekranu na deset hiljada kilometara unaokolo. Moram da budem vrlo oprezan. Pevaću operske arije.

Peva:

Figaro — Figaro — Figaro — Figaro — Figaro.

Kakav tip! I pošto sam sâm, čovečanstvo ne može da mi zavidi, ne može da me progoni. Niko neće znati kakvim darom raspolaze jedini stanovnik ove planete, hoću da kažem ovog usamljenog ostrva. A sad, pošto me niko ne čuje...

Lud od sreće:

Živeo ja! Živeo ja! A kenjam se na druge! Živeo ja! Živeo ja! Živeo ja!

Igra, lud od sreće.

U tom trenutku čuje se brujanje avionskog motora. Car osluškuje za trenutak, nepomičan, zatim kao progonjena zver kojoj pretil opasnost, traži neko sklonište, juri na sve strane, kopa zemlju, drhti, ponovo juri i najzad zabije glavu u pesak. Eksplozija. Plameni bljeskovi.

Car, s glavom uz pesak, začepi uši prstima i drhti od straha.

Nekoliko trenutaka kasnije, na scenu ulazi Arhitekta. Nosi veliki kofer. Odaje izvesnu naduvanu eleganciju. Pokušava da ostane hladnokrvan.

Vrhom štapa dodirne Cara i kaže:

ARHITEKTA: Gospodine, pomozite mi ovamo, ja sam jedini preživeo ovu nesreću.

CAR (prestrašen): Fi! Fi! Figa! Figa! Fi! Fi! Za trenutak ga gleda prestravljen, zatim pobegne brzo koliko ga noge nose.

Zavesa pada.

Izbor i prevod
Đorđe DIMITRIJEVIĆ